

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
FACULTY OF LAW

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты халықаралық ғылыми конференциясы

Международная конференция студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

International Scientific Conference of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

06-08.04.2023

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

AL –FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференциясының
МАТЕРИАЛДАР жинағы

2023 жыл 6-8 сәуір

Сборник материалов
Международной конференций студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Қазақстан, 6-8 апреля 2023 года

Collection
of the International Conference of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, 6-8 april 2023

Алматы
«Қазақ университеті»
2023

УДК 34
ББК 67
Ф 23

*Рекомендовано к печати Ученым советом юридического факультета
КазНУ имени аль-Фараби*

Редакционная коллегия:
Байдельдинов Д.Л., Алимкулов Е.Т., Әпсімет Н.М.

Сборник материалов Международной конференции студентов и молодых ученых «Фараби әлемі». Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2023 года. – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 587 б.

ISBN 978-601-04-6287-8

Статьи изданы в авторской редакции.

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2023.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Ежегодная международная научная конференция студентов и молодых ученых «ФАРАБИ ЭЛЕМІ» проходила в Казахском национальном университете имени аль-Фараби 6-8 апреля 2023 года.

В рамках концепции сочетания достижений юридической науки и потребностей юридической практики инициатором и организатором традиционно выступил Казахский национальный университет имени аль-Фараби. Основная цель конференции - анализ достижений и проблемных вопросов развития национального законодательства.

Все практические проблемы, озвученные в работе конференции имеют прямое отношение к юридической науке, которая формулирует предложения и рекомендации. Этому обязательно должна служить широкая общая дискуссия научных работников и практиков, преподавателей и студентов юридических вузов. Поэтому особенно интересной и важной в этом контексте есть взгляд и мнение студентов, чьи ум и сердце открыты к изучению проблем законодательства и юридической науки.

Привлечение студенчества к научным исследованиям является сегодня одним из приоритетных направлений деятельности юридического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби. Научная и научно-организационная деятельность университета усиливается проведением на высоком методологическом уровне фундаментальных и прикладных научных исследований из актуальных проблем современного государственно-правового строительства в Казахстане.

Международная студенческая научная конференция Казахского национального университета проходила в форме пленарных и секционных заседаний. Секционные заседания охватили двенадцать правовых блока - «Теоретико-правовая секция»; «Конституционно-правовая секция»; «Школа добропорядочности»; «Административно-правовая секция»; «Актуальные проблемы уголовного права, уголовно-исполнительного права и криминологии»; «Актуальные проблемы криминалистики и судебной экспертизы»; «Актуальные проблемы судебной власти и уголовного процесса»; «Трудовое право и право социального обеспечения»; «Гражданский процесс и примирительные процедуры»; «Гражданское, семейное и предпринимательское право»; «Финансово-правовых дисциплин» и «Правовые проблемы формирования “зеленой” экономики в РК». Были заслушаны интересные и информативные доклады и сообщения. Немало освещаемых вопросов вызвали резвую научную дискуссию.

Любая научная конференция является не только возможностью обмена мнениями участников и применения своих теоретических наработок, но и удобным случаем для новых знакомств, неформального общения, получения неизгладимых впечатлений. Это важно для молодежи, в частности для студентов Казахского национального университета имени аль-Фараби, с целью их становления как исследователей юридической науки, будущих специалистов и достойных граждан своей страны.

СЕКЦИЯ «ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВАЯ»

Аханова Дана Сабыржанкызы
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ,
заң факультетінің 1-курс магистранты
Кусаинов Д.О.
з.ғ.к., доцент

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНОВТЫҢ САЯСИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ КӨЗҚАРАСТАРЫ

Ахмет Байтұрсынұлы алаш қайраткерлерінің ішіндегі ең шоқтығы биік тұлғалардың бірі болып табылады. Алаш партиясының негізгі қалауымен қатар оның өмірне тікелей араласып партияның басты идеологы болған тұлға. Шын мәнінде қарап отыратын болсақ, ХХ ғасырдың басы қазақ халқының тағдыры таразыға түсіп, безбеннің қай басы басары беймәлім алмағайып заман болды. Осы кезеңдерде Ахмет Байтұрсынұлы іспеттес тұлғалар ғана қазақтың тарих сахнасынан жойылып кетпеуі үшін ерекше еңбек сіңірген болатын. Қазақстандық белгілі ғалым С. Өзбекұлы А. Байтұрсынұлының ұлғасын былай өте дұрыс бағалайды: «Оның есімі бүкіл түркі тілдес халықтарының тарихында мәңгі өшпейтін алтын әріппен жазылып, қазақ халқының тарихына өзінің рухани сана-сезімі, парасатты және жалпы болмысы жағынан фольклорист, ақын, жазушы, қазақ тілі мен әдебиетінің негізін салушы ірі ғалым, филолог, лингвист, тюрколог-реформатор, ағартушы-демократ, гуманист, педагог, зерделі тарихшы, журналист, қазақтың тұңғыш редакторы, профессор, «Алаш» партиясын құрушы, қазақтың ғылымын ұйымдастырушы, оқулық жазудың білгір маманы, елдің толық тәуелсіздік алуы үшін жан аямай күрескен ірі қоғам қайраткері, халықтың адал перзенті ретінде танылды» [1, 78 б]. Осы оймен келісе отыра, біз А. Байтұрсынұлының мемлекеттік және құқықтық ойларына қатысты еңбектеріне талдау жасағымыз келеді.

Әрине, Ахмет Байтұрсынұлының артында қалған мұрасы ұшан-теңіз, бұл кісіні энциклопедиялық деңгейдегі білімі бар, қоғамдық өмірдің қыры туралы терең қалам тербеген қайраткер деп есептеуге болады. Соның ішінде, Ахмет Байтұрсынұлы Алаш партиясының бағдарламасын әзірлеу ісіне қатысумен қатар мемлекеттілікті құруға қатысты көптеген мәселелер туралы да ой тербей білді. Солардың бірі, «Тағы да народный сот хақында» болып табылады. Бұл еңбек «Айқап» журналының 1911 жылғы 6-шы нөмірінде жарық көрген. Ахмет Байтұрсынұлы мақалада билердің орнына сайлау арқылы енгізілген «халық соты» деп аталатын лауазымды енгізгеннен кейін пайда болған жағымсыз құбылыстардың себеп-салдарына талдау жасаған. Судьяларды сайлауды қазақ түсінбей, сөзімен, шешімімен әділеттіліктің айнасы болған билердің орнына «өз елінің», «өз руының» шала сауатты адамдарын сайлауды әдетке айналдырғанын сынға алады. Соның салдарынан бассыздық, заңсыздыққа жол беріліп, адам құқы тапталатынын дәлелдейді. Мақалада Ахмет Байтұрсынұлы «Осы күнгі билер қағида бойынша істемейді, ойына келгенін істейді» деп ашына жазады [2, 121 б].

Ахмет Байтұрсынұлы қазақ мүддесін ойлайтын қайраткерлердің Ресей думасына сайлануының қазақ үшін берері мол жетістігі бар екендігін де айта білген. «Қазақ хәм 4-ші Дума», деген еңбегі осының айғағы болып табылады. Бұл еңбек «Айқап» журналында 1912 жылы басылған мақала. Бұл басылымда Ахмет Байтұрсынұлы «Айқаптың» бетінде Думаға қазақ депутаттарын сайлау туралы жазылған мақалаларға қорытынды жасайды. Мемлекеттік Думаға қайткен күнде де қазақтан депутат сайлаудың ауадай қажет екенін дәлелдейді. Заң шығаратын орында қазақ халқының мүддесін жақтайтын және қорғайтын тек қана қазақ азаматы бола алатынын дәлелдеп көрсетеді.

Шынында да қазаққа қатысты заң қабылдана қалған күнде оның кемшіліктерін айтып, басқа депутаттарға түсіндіре алатын қайраткер тек қазақтан сайланған болуы керектігі даусыз еді. Мысалы, 2-ші Мемлекеттік Думаға Орал облысынан сайланған Бақытжан Қаратаевтың

қазақ жерін қызғыштай қорғап сөйлегені бәрімізге мәлім» [2, 121 б]. Арыс тұлғаның назарынан қазақ жерінің тұтастығы да еш уақытта тыс қалған емес, оған қатысты да «Қазақ жерін алу турасындағы низам» туралы еңбегі бар. Мақалада ХХ ғасырдың басындағы жер мәселесінің проблемалары айқын көрсетіледі. Ахмет Байтұрсынұлы жалпы жұртшылықтың заңды білмегендіктен құқылары аяққа тапталатынын дәлелдеп, қазақ жерін алуды мақсат еткен патша өкіметінің жарлығына нақтылы түсінік береді. Заңды білу арқылы жеке адам өз құқық қорғайды деген үмітпен халықты оятуға әрекет жасайды» [2, 121 б]. Ресей империясы бұратана халықтардың мемлекеттілігін жою кезінде ол бұратана халықтарды басқару үшін земстволық жүйені енгізген болатын. Ахмет Байтұрсынов уақыттың қажеттілігі земствоны да ел мүддесіне дұрыс пайдалануды ойлап «Земство»- деген мақала жазады. Мақалада автор Ресей губернияларында арнайы енгізілген «Земствоның» құқықтық жағдайлары мен міндеттеріне кеңінен талдау жасайды. Оны қазақ қоғамына пайдалану, енгізу өте тиімді мысалдармен, әлеуметтік практикадан алынған деректермен нақтылы дәлелдейді. Негізінде «Земствоны» жақтай отырып, Ахмет Байтұрсынұлы қазақ қоғамында жергілікті басқаруды тиімді етудің жолдарын ойластырады» [2, 122 б]. Ахмет Байтұрсынұлы мемлекеттілік мәселелерімен қатар заңнаманы ел мүддесіне түзу ісін қолдаған болатын, оның «Закон жобасының баяндамасы» деп аталатын еңбегі «Қазақ» газетінің 1914 жылғы 80-ші нөмірінен бастап 1915 жылғы 105-ші нөміріне дейінгі аралықта жарық көрді. Мақалада орыс империясының қазақ жеріне қолын салып, басқару жүйесін өз мақсаттарына бейімдеуі батыл түрде ашып көрсетілген.

Қазақ халқының болмысына, этнопсихологиясына, ұғымына жат, сырттан телінген заңның қажетсіз екені өте жақсы дәлелденген. Бұл еңбек құқық тарихын зерттеп жүрген ғалымдар үшін аса құнды материал. Патша өкіметі осы мақаланы басқаны үшін авторға 1500 сом айып салуға немесе 3 ай түрмеге қамауға шешім қабылдаған. Мақаланың идеялары бүгінгі күннің талаптарымен үндес келеді» [2, 122 б]. Қай заманда болмасын қазақ үшін партияға жіктелу бұзатындығын ұлы Абайдың өзі айтып кеткен болатын кейіннен осы ойды Ахмет Байтұрсыновта қайталағандай болды. Оның бұл бағыттағы мақаласы «Партия һәм кеңес құрылысындағы рушылық әсері» деп аталады. Мұнда Кеңес өкіметінің орнағанына тоғыз жыл болғаннан кейін қазақ халқының арасында алғашқы қауымдық құрылыстың сарқыншақтары бар ма деген сауалға нақтылы, қысқаша жауап беруге тырысты. Қазақ қоғамында ру болып бөлінуге негіз жоқ, бірақ кейбір атқамінерлердің тікелей әрекеттерімен ел арасында рушылдықты қоздырып, оны өздері қойған мақсатқа жету үшін пайдаланатыны қатаң сынға алынды. Сөйте отырып қазақ қоғамында рулық қатынастың сарқыншақтары әдет-ғұрып нормалары ретінде (ас беру, той өткізу, қалың мал, жылу, т.б.) бар екенін мойындайды» [3, 123 б].

Қорыта келгенде, айтарымыз біз кішігірім шолуымызда Алаштың арысы Ахмет Байтұрсынұлының мемлекеттік құқықтық мәселелерге қатысты көзқарастарын ой-толғамдарын көрсететін еңбектерін кішігірім ой-елегінен өткіздік. Бұдан түйіндейтініміз, Ахмет Байтұрсынұлының қай кезеңде болмасын ең негізгі мұраты қазақ мемлекеттілігінің тұтастығы мен қазақ жерінің бөлінбестігі болып табылған болатын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1) Өзбекұлы С. Қазақстанның саяси-құқықтық ой-пікір тарихының өзекті мәселелері. – Алматы: Білім, 2004. – 128 б.
- 2) Байтұрсынұлы А. Жаңа низам. – Алматы: Жеті жарғы, 1996. – 128 б.
- 3) Байтұрсынов А Ақ жол - Алматы: Жалын – 1991

К ВОПРОСУ О ПРАВОВОМ РЕГУЛИРОВАНИИ НЕПРИКОСНОВЕННОСТИ ЧАСТНОЙ ЖИЗНИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Человек, его права и свободы закреплены в самом первом пункте самой первой статьи Конституции РК как высшая ценность суверенного Казахстана. В Основном Законе правам человека посвящен Раздел II «Человек и Гражданин», статья 12 которого налагает на государство обязанность признавать и гарантировать права и свободы человека. Эта обязанность независимого Казахстана реализуется путем утверждения прав человека не только в Конституции, но и в остальном законодательстве, а также реализуется в процессе правоприменения, ограждая человека от любого незаконного вмешательства или ограничения конституционных прав и свобод личности.

К числу основных прав и свобод человека, закрепленных Конституцией, среди прочего относится право на неприкосновенность личности. Статья 18 Конституции устанавливает:

«1. Каждый имеет право на неприкосновенность частной жизни, личную и семейную тайну, защиту своей чести и достоинства.

2. Каждый имеет право на тайну личных вкладов и сбережений, переписки, телефонных переговоров, почтовых, телеграфных и иных сообщений. Ограничения этого права допускаются только в случаях и в порядке, прямо установленных законом.

3. Государственные органы, общественные объединения, должностные лица и средства массовой информации обязаны обеспечить каждому гражданину возможность ознакомиться с затрагивающими его права и интересы документами, решениями и источниками информации»[1].

Как следует из содержания статьи 18 Конституции РК, объектом неприкосновенности является частная жизнь, личная и семейная тайна, честь и достоинство лица, тайна вкладов и сбережений, тайна переписки, телефонных переговоров, почтовых, телеграфных и иных сообщений.

Рассматривая право на неприкосновенность личности, может возникнуть вопрос об охраняемой Конституцией сфере, что же такое *частная жизнь* и относятся ли к ней персональные данные? Следует согласиться с профессором Л.Т.Жанузаковой, что по данному вопросу возникает особенно много споров и суждений[2, с. 17].

Применительно к Конституции Казахстана Л.Ф.Татарина выделяет два элемента, характеризующих частную жизнь как объект правовой охраны: «во-первых, это сами реальные факты и отношения и, во-вторых, информацию об этих фактах и отношениях»[3, с. 64].

Анализируя статью 18 Конституции РК данный автор выделяет следующие составляющие права на неприкосновенность:

«- право на свободу располагать собой (в том числе находиться без контроля с чьей-либо стороны);

- право на тайну частной жизни (личная тайна, семейная тайна, тайна переписки, телефонных переговоров, почтовых, телеграфных и иных сообщений);

- право на защиту личности (защита своего имени; защита своей чести, достоинства и деловой репутации; защита своей национальной принадлежности; защита права на пользование родным языком и свободный выбор языка общения, воспитания, обучения и творчества);

- право на защиту жилища (неприкосновенность жилища)».

Однако, не совсем понятно, указанные явления относятся к частной жизни, являются ее составными элементами или охраняются статьями 17, 19 и 25 Конституции РК отдельно, «абстрагированно».

Профессор Л.Т.Жанузакова называет неприкосновенность частной жизни «комплексной конституционной категорией»[2, 28], которая охватывает (включает) целый ряд прав, в том числе незаконные действия третьих лиц с *любой информацией личного характера, право на защиту персональных данных*. При этом Л.Жанузакова считает, что понятие «неприкосновенности частной жизни» определяется совокупностью конституционно-правовых норм, тем самым отсылая от Конституции к иному законодательству, основанному на Конституции.

Обратимся к положениям казахстанского законодательства. Статья 115 ГК РК относит неприкосновенность *личной* жизни к объекту гражданских прав, в частности к неимущественным благам и правам. Статья 144 ГК не дает исчерпывающего определения личной жизни, а устанавливает, что может составлять тайну личной жизни - тайна переписки, телефонных переговоров, дневников, записок, интимной жизни, тайна усыновления, рождения, адвокатская тайна, тайна медицинского работника, тайна банковских вкладов и иная охраняемая законами тайна. Составители Комментария к Гражданскому кодексу РК также не раскрывают исчерпывающего содержания понятия «личная жизнь»[4].

Рассмотрим положения статьи 147 Уголовного кодекса РК, которая называется «Нарушение неприкосновенности частной жизни и законодательства Республики Казахстан о персональных данных и их защите». Диспозиция некоторых основных положений статьи устанавливает, что противоправными являются:

- незаконные собирание и распространение сведений о частной жизни лица, составляющих его личную или семейную тайну, *или*
- причинение существенного вреда права и законным интересам лица в результате незаконных сбора, обработки и распространения персональных данных.

Возникает двоякая ситуация в уголовном законодательстве: с одной стороны, можно сделать вывод, что частная жизнь как объект охраны самостоятельна от персональных данных, а с другой стороны, это два взаимосвязанных явления, охрана которых обеспечивается одной статьей Уголовного кодекса РК. Важно отметить, что для определения «личная тайна» нормы Уголовного Кодекса «опираются» на понятийный аппарат статьи 144 «Право на охрану тайны личной жизни» Гражданского кодекса, в связи с чем, профессор М.Ч.Когамов считает, что именно Гражданский кодекс должен внести ясность в определение «частная жизнь»[5].

К сожалению, в гражданском законодательстве нет полной интерпретации понятия частная жизнь, поскольку она «многогранна и скрывает вещи, которые не всегда можно оформлять нормами права»[5].

В таком случае, какой должна быть интерпретация понятия частная жизнь? Очевидно, что понятие «частная жизнь» неразрывно связана с личностью. Профессор А.С. Ибраева отмечает, что понятие «личность» «характеризует человека с социальной стороны, как осознающего себя, свое место и роль в обществе»[6, с. 171].

Это понятие, в своем правовом смысле и содержании отлично от понятий «человек» и «гражданин». Понятия «человек» и «личность» являются общими для всего человечества, в то время как понятие «гражданин» характеризует юридическую связь человека с государством. При этом, права человека и личности, в том числе право на жизнь, на личную неприкосновенность, на защиту чести и достоинства, на неприкосновенность жилища, частной жизни и иные основополагающие права и свободы человека принадлежат любому человеку от рождения независимо от правового статуса лица или гражданства.

Понятие «личность» в гуманитарных науках рассматривается как широкое понятие с некоторой спецификой, присущей конкретной науке. К примеру, в психологии «личность» интерпретируется как «особое качество человека, приобретаемое им в социокультурной среде в процессе совместной деятельности и общения». Понятие «личность» в социологии понимается как индивид, обладающий сознанием, социально значимыми и уникальными свойствами характера и качествами, формирующимися в процессе социализации и являющимися продуктом индивидуального опыта и социального взаимодействия, в процессе которого он создает, воспроизводит и изменяет социальную реальность.

Само понятие «личность» не поддается постоянной интерпретации в отношении конкретного лица, отличается многообразием проявления человека в обществе и в собственной жизни. Человек как личность и социальная категория находится в постоянной динамике, подверженной влиянию извне. На формирование личности влияет абсолютно все: окружение и люди разных поколений и социальных групп, с которыми человеку приходится коммуницировать в течение своей жизни в любых ситуациях - дома, в учреждениях образования, семья и друзья, работники и работодатели, государственные служащие, сотрудники общественных организаций, организаций досуга, медицинских учреждений и так далее. Этот перечень можно продолжать, и он будет корректироваться, меняться в зависимости от эволюции и развития общества и уровня взросления, становления человека как личности. Окружающая социокультурная, политическая, экономическая среда влияет на понимание личности, на формирование его ценностей и сознания. Человека как личность характеризует множество сторон – знания, навыки, умения, убеждения, идеалы, цели, морально-психологические качества, профессия, его роль и место в общественной жизни и прочие аспекты. Все эти аспекты относятся к личности, а следовательно, и к личной, частной жизни. Личное или частное – это не общественное и не государственное. И каждый человек сам определяет, какие стороны своей частной жизни он предпочитает сохранять в тайне, неприкосновенными, кому и в какой степени он желает раскрыть тайну, сведения, информацию, связанную с его личностью.

Таким образом, в центре права на неприкосновенность частной жизни находится сам человек и его личность, его частная жизнь, и эти понятия являются динамичными, широко-определяемыми в контексте социальных наук, конкретной ситуации и конкретного общества, его социально-политического и экономического развития. Персональные данные или персональная информация, как относящиеся к конкретной личности и связанные с многогранностью его частной жизни, составляют неотъемлемую часть конституционного права на неприкосновенность частной жизни. Понятия «данные» и «информация» в основном понимаются как сведения об окружающем мире, объекте, субъекте, их характеристиках, качествах и свойствах, протекающих процессах. Феномен и содержательный смысл информации, как и феномен личности, остается неясным для ученых, определяется на интуитивном уровне путем описания свойств и характеристик, разнообразен в понимании. Так же как понятия «личность» и «частная жизнь» являются многогранными и не поддающимися четкому и исчерпывающему определению, так и понятие «персональных данные» или «персональная информация» является сложным, многогранным и многоаспектным.

Универсальность норм Конституции состоит в том, что, закрепляя коренную основу, самую суть, стрежень и существо конкретного права человека, содержание и смысл положений Конституции проникают в ответвления законодательства. В отношении раскрытия содержания конституционных прав человека, в том числе права на неприкосновенность частной жизни, профессор Д.М.Баймаханова отмечает, что реализация основополагающих норм конституции «предполагает определенную конкретизацию и детализацию, осуществляемую нормами текущих законов и подзаконных актов»[7].

По ее мнению, дополненные законодательными актами нормы Конституции дают «дополнительный заряд» прямому действию и реализации Конституции, «раздвигая ее границы».

В толковании пункта 18.1 Конституции РК указано, что право на неприкосновенность частной жизни включает «сведения о человеке, дающие оценку его характеру, облику, здоровью, материальному состоянию, семейному положению, образу жизни, отдельным фактам биографии», а также личную и семейную тайны, содержащие незавершенную, открытую для интерпретации (неисчерпывающую) формулировку. Таким образом, Конституция позволяет законодательным актам раскрыть содержание права на неприкосновенность частной жизни, но и они оставляют интерпретацию открытой. Специальный Закон Республики Казахстан «О персональных данных и их защите» в подпункте 2) статьи 1 дает следующее определение:

«персональные данные - сведения, относящиеся к определенному или определяемому на их основании субъекту персональных данных, зафиксированные на электронном, бумажном и (или) ином материальном носителе»[8].

Таким образом, в развитие положений статьи 18 Конституции РК законодатель закрепил насколько это возможно всеобъемлющую формулировку персональных данных, как любые сведения, относящиеся к конкретному человеку. С учетом емкости и многогранности понятий «личность», «частная жизнь», «персональные данные», «персональная информация», вполне закономерно и логично, что пункт 1 статьи 18 Конституции РК закрепляет охраняемой и неприкосновенной частную жизнь, как широкую и содержательную категорию (включающую персональные данные), неподвластную изменениям во времени.

Важно отметить, что статья 44 Закона РК «О персональных данных и их защите» прямо и ясно устанавливает, что целью защиты персональных данных является «реализации прав на неприкосновенность частной жизни, личную и семейную тайну».

Список использованных источников:

1. Конституция Республики Казахстан. Принята 30 августа 1995 г. Измен и допол. 1998, 2007, 2011, 2017, 2019, 2022.

2. Жанузакова Л.Т. «Предложения по выработке научно обоснованных правовых подходов к понятию «неприкосновенность частной жизни» // Неприкосновенность частной жизни: Сборник материалов круглого стола. - Астана, Академия правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, 2018. – 333 с. [https://academy-
rep.kz/uploads/9358880f09878c9862d6d1dc5a460146.pdf](https://academy-rep.kz/uploads/9358880f09878c9862d6d1dc5a460146.pdf).

3. Татарина Л.Ф. Проблемные аспекты осуществления права человека на неприкосновенность частной жизни в РК // *Вестник КазНУ. Серия юридическая.* – 2020. - № 3. – С. 60-69.

4. Комментарий к Гражданскому кодексу Республики Казахстан (Общая часть) (Ответственные редакторы: Сулейменов М.К., Басин Ю.Г.), <https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1019750&pos=1893;-37#pos=1893;-37>

5. Когамов М.Ч. Выступление. Неприкосновенность частной жизни: Сборник материалов круглого стола. - Астана, Академия правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, 2018. – 333 с. [https://academy-
rep.kz/uploads/9358880f09878c9862d6d1dc5a460146.pdf](https://academy-rep.kz/uploads/9358880f09878c9862d6d1dc5a460146.pdf).

6. Ибраева А.С. Теория государства и права. Учебное пособие. - 2-е изд., Алматы, Жеті Жарғы, 2006. – 344 с.

7. Баймаханова Д.М. Дис. ... д-ра юрид. Наук. – Алматы, 2009.

8. Конституционный Совет РК, «Конституция РК. Научно-практический комментарий», 2018. <https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38623503&pos=1546;-24#pos=1546;-24>

Аюбаева С.С.

Докторант Академии государственного управления
при Президенте Республики Казахстан

Кусаинова Лариса Ислямовна,

к.э.н., профессор
Академии государственного управления при Президенте РК

ОСНОВНЫЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПОВЫШЕНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ РЕПУТАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО АППАРАТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

В последние годы процессы управления репутацией в государственном секторе стали объектом интереса как практиков, так и ученых, в связи с их прикладным применением.

7) предусмотреть норму по признанию заключений добровольного экологического аудита как альтернативу для отмены государственных проверок.

С 2013 года были проведены неоднократные встречи с ассоциациями природопользователей, где обсуждались положения Экологического кодекса, а также подзаконных актов в части регулирования выбросов парниковых газов. По итогам проведенных встреч и правового мониторинга было установлено наличие пробелов в положениях и нормах Экологического кодекса и определены подходы по их устранению.

Предлагаемая структура проекта Кодекса в настоящий момент находится на стадии разработки, и может быть окончательно определена после обсуждения проекта Концепции с широким кругом заинтересованных лиц.

Приведенные проблемы правоприменения в сфере природопользования и охраны окружающей среды, противоречия и пробелы экологического законодательства требуют создания такой системы правового регулирования, которые способствовали бы государству в достижении цели по обеспечению благоприятной окружающей среды для жизни и здоровья человека.

Список источников:

1. Жаханова Л.З. Право человека на благоприятную окружающую среду // Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки: сб. ст. по мат. XVI междунар. студ. науч.-практ. конф. № 1(16). URL: [http://sibac.info/archive/guman/1\(16\)](http://sibac.info/archive/guman/1(16)).

2. Конституция РК от 30 августа 1995 года.// https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_.

3. Экологический кодекс РК от 2 января 2021 года. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2100000400>.

4. Елюбаев, Ж. С. Законодательство Республики Казахстан по охране окружающей среды: проблемы нормотворчества и правоприменения / Ж. С. Елюбаев // Традиции и инновации в праве: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 20-летию юрид. фак. и 50-летию Полоц. гос. ун-та, Новополоцк, 6-7 окт. 2017 г.: в 3 т. / Полоц. гос. ун-т, Регион. учеб.-науч.-практ. Юрид. центр; редкол.: И. В. Вегера (отв. ред.) [и др.]. - Новополоцк: Полоцкий государственный университет, 2017. - Т. 2. - С. 210.

Турехан Б.Ж.

Байтурбай О. жетекшілігімен

Қ.И.Сатпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық университеті

e-mail: bturekhan04@list.ru

МЖК ААЖ ДЕРБЕС ДЕРЕКТЕРІН ҚОРҒАУ

Қазақстан Үкіметінің 30.06.2000 ж. Қаулысы негізінде мемлекеттік жер кадастрының дерекқорын енгізу, сүйемелдеу, жинау, жүйелеу және жүргізу мақсатында МЖК ААЖ қызметі құрылды. Базаның жер кадастры бөлімінде жер учаскесінің кадастрлық нөмірі, жерді пайдалану мерзімі, жер санаты көрсетіледі, жалпы ауданы және олардың орналасқан жері, конфигурациясы, құрамы мен сапасы, жердің кірістілігі және оның бағасы сипатталады және де шектеулер туралы ақпарат бар (жер учаскесі бойынша ауыртпалықтар және т.б.).

2022 жылғы 01 қаңтардан бастап Үкімет жанындағы Жер реформасы жөніндегі комиссияның отырыстарында ұсынылған және қабылданған Жер кодексіне түзетулер заңды күшіне енді. Бұл түзетулер бойынша мемлекеттік жер кадастрының мәліметтері жұртшылық үшін ашылды. Енді МЖК ААЖ базасында бұрын барлығы үшін ашық болған жер учаскесі туралы мәліметтерден басқа жер учаскесінің меншік иесі және жер пайдаланушылар туралы мәліметтер орналастырылатын болады. Осы жерде «бұл тармақ дербес деректерді қорғауды бұза ма?» деген сұрақ туындайды.

Дербес деректер дегеніміз адамның жеке басына қатысты кез келген ақпарат. Дербес деректер өзінің қолжетімділігі бойынша жалпыға қолжетімді және қолжетімділігі шектеулі болып бөлінеді. Бұл жерде адамның анықтама деректері, яғни Тегі, Аты, Әкесінің аты, жылы қолжетімділігі шектеулі дербес деректерге жатады. Мұндай деректер Қазақстан Республикасының заңнамасымен шектелген дербес деректер болып табылады.

«Дербес деректер және оларды қорғау туралы» Заңының 7-баптың 3 және 6 тармағында дербес деректерді жалпыға бірдей қолжетімді көздерде тарату туралы келесідей көрсетілген: «3. Дербес деректерді жалпыға бірдей қолжетімді көздерде таратуға субъектінің немесе оның заңды өкілінің келісімі болған кезде жол беріледі. 6. Осы Заңның 16-бабында көзделген жағдайларды қоспағанда, дербес деректерді трансшекаралық беру түрінде дербес деректерді өңдеу, дербес деректерді жалпыға бірдей қолжетімді көздерде тарату, сондай-ақ оларды үшінші тұлғаларға беру субъектінің келісімі болған жағдайда жүзеге асырылады». Бұл Заң оқылықтарды жою және субъектілердің келісімінсіз дербес деректерді жариялау өкілеттігін теріс пайдаланудың интернет-ресурстарына кедергі жасау үшін енгізілді.

Осы Заңның 9-бабының тармақтарында көзделген жағдайларда ғана дербес деректерді субъектілердің келісімінсіз жинауға, өңдеуге болады. Мән бөлетін жағдай: осы бап бойынша дербес деректерді тарату жайында айтылмаған; 17 бапқа назар аударатын болсақ дербес деректерді статистикалық зерттеулер жүргізу үшін жинау, өңдеу кезінде меншік иесі иесіздендіруге тиістігі туралы жазылғанымен, бұл дербес деректі таратуға болады дегенді білдірмейді.

Бұл дегеніміз, жер учаскесінің иесі және (немесе) жер пайдаланушылардың келесімінсіз МЖК ААЖ базасы адамның анықтама деректерін жұртшылыққа өз бетінше жария ете алмайды.

Халық М.Б.

2 курс, кадастр мамандығы
e-mail: marzhankhalykova77@gmail.com

Айғаринова Г.Т.

заң ғылымдарының кандидаты, профессор
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

ЖЕР МЕНШІК ИЕЛЕРІНЕ САЛЫҚ САЛУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазақстан халқы — елдер мен өркениеттерді байланыстырушы алтын көпір болған еркін көшпенділер ұрпағы. Іскерлік пен кәсіп – біздің қанымызда бар қасиет. ХХІ ғасырдың жаңа мүмкіндіктері бізге осы қасиетімізді толық ашуға жағдай жасайды. Алайда бүгінгі таңда реформалардың сапасы мен қарқыны уақыт ағымына ілесе алмай келеді. Сол себепті Салық кодексі көптеген түзетулер мен толықтырулардан өтті. 2018 жылдан бері қарастырар болсақ, 169 рет толықтырылып, өзгертілген екен. Ал ол өзгерістер әлемдік нарықтың қарқынына ілесе алмай, жүйені модернизациялау баяу жүріп жатыр. Мемлекет кәсіпкерлер үшін жағдай жасағанда ғана Қазақстан әлемдегі ең бай елдердің біріне айналады. Сол себепті мемлекет пен бизнес үшін тең әрі әділетті шешім қажет.

Біздің елде шағын бизнес орта есеппен 11 жыл өмір сүреді. Бұл әлемдегі ең нашар көрсеткіштердің бірі, тіпті ТМД елдері қатарында ең соңғы орындарды алады. Қазір Қазақстандағы барлық салықтардың 80%-ын – 3 300 компания төлейді. Бюджеттің 43% - ын мұнай мен оның өнімдері құрайды. Демек шағын және орта бизнестің үлесі тіпті жоқ деуге болады.

Қазақстан Республикасында бизнестердің шамамен 40%-ы көлеңкеде деп айтылады. Меніңше бұданда көп пайыз болуы мүмкін. Қарапайым мысал: бүкіл Қазақстанда небәрі 2700 орта бизнес өкілі бар. Бұл ретте шағын бизнесте 335 000, жеке кәсіпкерлер саны (ИП) 1 млн

200 мың. Неліктен? Себебі, үлкен кәсіпорындар өспейді. Бизнес қымбат салықтар мен күрделі тексерістерден қаймығады.

Сондықтан салық төмендесе ғана, экономикалық өсу болады деп есептеймін. Жарқын мысалын Сингапур, Жапония, Ирландия және басқа да гүлденген елдерден байқауға болады.

Мемлекет жаңа бизнеске көмектесуі керек. Ал оны салықтардың орнына бірыңғай пайыздық мөлшерлемелерді енгізуден бастаған жөн деп ойлаймын. Мұндай мүмкіндіктің өзі шағын бизнеске шабыт береді. Тіпті міндетті төлемдердің болмауының өзі бизнесті бастауды психологиялық тұрғыдан жеңілдететіні анық. Кәсіпкерлер неге бір орында тұрып қалады, себебі оларға қазір өсу тиімсіз өйткені лимиттен асып кетсе, төлейтін салығы да жоғарылай түспек. Сол себепті жеңілдетілген мөлшерлеменің шегін көтеру керек. Лимит көтерілсе, бизнесте кеңейеді және айналымын арттырып, қазынаға қосымша пайда әкеледі. Ал бірыңғай пайыздық мөлшерлеме тіпті 1% болса да, табыстың 1%-ын салық үшін бәрі төлей алады. Нәтижесінде, мемлекет үшін көлеңкедегі айналымдардың жарыққа шығуы тиімді болмақ, ал адамдар кәсібін бүркенбей-ақ, ашық жүргізе алады.

Қорытындылай келе, Қазақстанда шағын және орта бизнесте қарқынды дамып жатқандардың үлесі 0,6% ғана. Бұл дамыған елдерге қарағанда 5 есе төмен көрсеткіш. Сол себепті елдің дамуын жеделдету үшін аз уақыт ішінде айналымды орта және ірі бизнес көлеміне дейін арттыра алатын қарқынды дамып келе жатқан компаниялар үшін қолайлы жағдай жасалу керек. Тез дамып келе жатқан бизнес үшін мөлшерлемені уақытша көтермей, айналымы жақсарғанға дейін қолдау болса, мемлекетте одан еш ұтылмайды.

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ «ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВАЯ»

Аханова Д.С. <i>Ахмет Байтұрсыновтың саяси-құқықтық көзқарастары.....</i>	4
Ахметова С. <i>К вопросу о правовом регулировании института неприкосновенности частной жизни в Республике Казахстан.....</i>	6
Аюбаева С.С. <i>Основные рекомендации по повышению организационной репутации государственного аппарата Республики Казахстан.....</i>	9
Әкімжан Г.Қ. <i>Құқықтық мемлекет – адам құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етуші негізгі институт.....</i>	13
Бармакбаев Н. <i>Мемлекет және адамзат дамуының әлемдік проблемалары.....</i>	17
Ділдәбек Н.Р. <i>Зайырлы мелекеттің түсінігі және құқықтық табиғаты.....</i>	18
Дүйсенбек А.К. <i>Алашорда үкіметінің саяси және құқықтық қызметі.....</i>	21
Жакенов Қ.Ш. <i>Кәметке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың алдын алу.....</i>	23
Жәдігеров Нұрахмет <i>Қазақстан Республикасының мемлекет нысаны.....</i>	27
Иген Альмира <i>Внутренние и внешние функции государства.....</i>	28
Исаев Алдияр Абзалович <i>Құқықтың қайнар көздерінің теориялық аспектілері.....</i>	31
Қалшабаева М.Ж., Құрманжан Мағжан <i>Медиація түсінігінің кейбір теориялық мәселелері.....</i>	33
Касымжанова А.А. <i>Роль и функции государства Республики Казахстан в современный период.....</i>	37
Конысбаев Арыстан Саулетович <i>Құқық бұзушылық және заң алдындағы жауаптылық.....</i>	43
Қунгеев Ерасыл <i>Анализ Закона «О правоохранительной службе РК».....</i>	45
Кунчашев И.Е. <i>Охрана конституционного строя как основная цель обеспечения национальной безопасности.....</i>	48
Мекелаева Айкүміс Қайратқызы <i>Азат қозғалысының құрылу тарихы және оның қайраткерлерінің саяси-құқықтық идеялары.....</i>	52
Мырзабек Ален Серикулы <i>Особенности развития антикоррупционной деятельности в Сингапуре.....</i>	54
Смаилова Дильназ Талгатовна <i>Юридические факты – сложные юридические факты: теория и практика.....</i>	56
Султан Жанибек <i>Правовое государство как идеал. Проблемы его формирования в Республике Казахстан.....</i>	59
Тастайбекова Е.Е. <i>Құқықтық тәрбиенің түсінігі және мазмұны.....</i>	60

Тохтаев Елнур	
<i>Мемлекетті басқарудың нысаны.....</i>	63
Турсун Дарын Ерланұлы	
<i>Мемлекет механизмі.....</i>	64
Усупов Усуп	
<i>Теоретико-правовые вопросы соответствия позитивной дискриминации и принципа равенства прав.....</i>	66
Шерханұлы Дарын	
<i>Құқықтық қатынастар - қоғамдық қатынастардың бір түрі.....</i>	68

СЕКЦИЯ «КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВАЯ»

Абдуллаева Камилла	
<i>Конституционное право Республики Казахстан - отрасль национального права.....</i>	71
Алишер Маратович Ниязғалиев	
<i>АҚШ Конституциясындағы Құқықтар туралы Билль: қабылдануы мен мәні.....</i>	73
Анарбаева Анель	
<i>Президент РК, его правовой статус и полномочия.....</i>	75
Беккалиева Замира	
<i>Основные права, свободы и обязанности человека и гражданина РК.....</i>	78
Досан Олжас	
<i>Политические партии: их правовое регулирование.....</i>	80
Ергеш Еңлік Бахытханқызы	
<i>Қазақстан республикасы конституциялық сотының ұйымдастырылуы мен қызметінің ерекшеліктері.....</i>	82
Ескендір Торыбек	
<i>Гражданство Республики Казахстан: специфика приобретения гражданства.....</i>	84
Жолдасбеков Амирхан Нуржанұлы	
<i>Республики Казахстан-Суверенное государство.....</i>	87
Жұмағалиева Жанеля	
<i>Заң тілі – заң шығармашылығының сапалағының негізгі көрсеткіші.....</i>	91
Исабекова Ақлия, Абдиманнатов Лаура	
<i>Уполномоченный по правам человека в Республике Казахстан.....</i>	93
Камзин Нурали	
<i>Правовой статус гражданина Республики Казахстан.....</i>	99
Маратов Алмаз	
<i>Образование местных референдумов в РК.....</i>	101
Мусатаев Адильхан	
<i>Политический плюрализм и политические партии в Республике Казахстан.....</i>	105
Мұхит Нұрай	
<i>2022 ж. конституциялық реформаға сәйкес Парламент Мәжілісін құру өзгешелігі.....</i>	106
Нуржанова Айсулу	
<i>Поправки Конституции Республики Казахстан 2022 года.....</i>	109
Погубина Зарина	
<i>Қазақстан Республикасындағы шетел азаматтары мен азаматтыға жоқ адамдардың құқықтық жағдайы.....</i>	113
Рашид Аяулым	
<i>ҚР Парламентінің құрамы және құрылуы: конституциялық дамуы.....</i>	115
Руслан Еркежан	
<i>Статус Депутата Парламента.....</i>	118
Сапарали Еркежан Еркебұланқызы	
<i>Қазақстан Республикасында жеке тұлғаның құқықтық жағдайының негіздері.....</i>	120

Сапаш Олжас	
Сайлау жүйесі.....	123
Сатубалдинова Диляра	
Парламент Республики Казахстан, его правовой статус.....	125
Тажимаева Севинч	
Выборы в мажлис и маслихаты РК.....	127
Тұрсынбай Мұхамед	
ҚР Президентінің конституциялық құқықтық мәртебесі.....	129
Үмбет Дастан	
Бара-бар өкілдік сайлау жүйесінің түсінігі және мәні.....	131
Үсен Нұрсұлтан	
Адам мен азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттері: түсінігі және жүйесі.....	134

СЕКЦИЯ «ШКОЛА ДОБРОПОРЯДОЧНОСТИ»

Алихан Ескара	
Сыбайлас жемқорлықпен күрестегі әлемдік тәжірибе.....	139
Балтабай О.Г.	
Организация антикоррупционной деятельности в Японии.....	141
Бахытжан Тамерлан	
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қоғамдық сананы қалыптастыру мәселелері.....	143
Бегалиева Жанель	
Коррупция как один из острых проблем нашего времени.....	144
Букаев Амиран Арманұлы	
Международное и национальное законодательство в деле противодействия коррупции.....	146
Данияров Санжар	
Антикоррупционные технологии в условиях цифровизации.....	149
Жаңабай Д.Ж.	
Дәстүрлі қазақ қоғамындағы билердің орны мен ролі.....	152
Жапарбек Арайлым	
Антикоррупционное просвещение в сфере высшего образования.....	155
Камалов Жанарыс Асланұлы	
Ұлыбританияның сот жүйесі және оның ерекшеліктері.....	157
Қиянбекұлы Диас	
Шариат нормалары мен қазақ әдеп-ғұрыпқұқығы арақатынасының кейбір мәселелері	160
Құрманжан Мағжан	
Формирование негативного восприятия коррупции как показатель роста правовой культуры современного казахстанского общества.....	162
Шауалиев Мирас Куандыкович	
Конституциялық қадағалау органы ретінде конституциялық соттың қалыптасу және даму тарихы.....	167

СЕКЦИЯ «АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВАЯ»

Абишев Аскар Шапыкович	
Юридическая ответственность медиков: теории и практика.....	171
Адылерұлы Ильяс	
Административные процедуры в свете АППК: теория и практика.....	173
Алимбекқызы Мөлдiр	
Халық үніне құлақ асатын мемлекет тұжырымдамасын жүзеге асыру шаралары.....	174

Базартаева Еркеназ Әкімшілік айыппұлдың экономикалық негіздемесі: теория мен тәжірибенің маңызы.....	175
Жакитов Богдан Болатович Административное усмотрение в свете АППК РК.....	177
Конакбаева Клара Дулатовна Административное судопроизводство: сравнительно правовой аспект РК и Германии	178
Кушбаева Әмина Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқару және әкімшілік құқық негіздері...	180
Рашиит Айсұлтан Мемлекеттік қызмет түсінігі және оның ерекше белгілері.....	182
Сабетбеков Нурмухамед Адсжанович Административный иск и его виды в свете АППК: теория и практика.....	184
Султан Жанибек Права человека в условиях пандемии.....	186
Султанбекова Сабина Бахытжановна Инструменты публичного управления.....	187
Таипова Даяна Тимуровна Специка информационной защиты в медицинских учреждениях.....	189
Шень Артур Административная юстиция как элемент административных реформ в Казахстане...	191

СЕКЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРАВА И КРИМИНОЛОГИИ»

Agrin Shamal Hama Hassan Violence Against Women In Iraq.....	193
Абишев Аскар Шапыкович Особенности уголовной ответственности медицинских работников.....	197
Алмасова Айдана Әйел құқығы қоғам назарында.....	201
Әбдеш Медина Аффект (жан күйзелісі) жағдайында жасалған адам өлтіру.....	202
Әділжанқызы Бақтыгүл Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықты алдын алудың өзекті мәселелері.....	204
Бауыржанов Даурен Бауыржанович Искоренение насилия в отношении женщин атқару іс жүргізу өндірісінің заңдылығына прокурорлық Қадағалау жүргізу.....	206
Еламан Ақбота Муратбекқызы ҚР Заңнамасы бойынша сотталғандардың құқықтық жағдайының кейбір ерекшеліктері.....	208
Ерим Ербол Еркінұлы Қазақстан Республикасының қылмыстық саясаты.....	211
Жантілес Азамат Абдирасұлұлы Применение международных норм уголовного законодательства РК.....	212
Қайратқызы Айман Криптовалютаның құқықтық мәртебесі.....	218
Муратова Алуа Жасланқызы Animals as an object and means of crime.....	220
Нұрғалым Дархан Нұрғалымұлы Қылмыстық құқық бұзушылық мәселелері.....	223

Оразбек Сымбат Бергенбекқызы Некоторые вопросы квалификации хищения с использованием информационных технологий.....	224
Рәжібай М.Қ. Проблемные вопросы расследования уголовных правонарушений в сфере экономической деятельности.....	227
Сапарәлі Бақдәулет Айдарұлы Қылмыстық құқық бұзушылық объектісінің ұғымы мен маңызы.....	230
Түлегенов Әлхам Серікұлы Уголовно-правовое и криминологическое противодействие мошенничеству в сфере компьютерной информации.....	232
Тұрсын Абзал Ағысбекұлы Экономикалық контрабанданың өзекті мәселелері	234
Тұрсын Жәңгірхан Бахитжанұлы Қылмыстық құқық теориясында сотталғандарды түзету мақсаты.....	236
Ускенбаева Аяулым Шакенқызы Состав преступления.....	240
Шамахова Алина Атқару іс жүргізу өндірісінің заңдылығына прокурорлық Қадағалау жүргізу.....	245
Худайбергенов Ж. Бас бостандығынан айыру қамау және қамауға алу орындарында отырған тұлғалардың сипаттамасы	247

СЕКЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КРИМИНАЛИСТИКИ И СУДЕБНОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ»

Seipysheva D.R. The identity of the recidivist criminal.....	251
Бақыт С.Б. Сот-лингвистикалық сараптаманың келелі мәселелері.....	253
Келгенбаев Қ.М. Сот-экологиялық сараптамадағы экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.....	256
Лучкин К.С. Проведение судебной экспертизы адвокатом-защитником по уголовному делу.....	259
Нұрбай А.Н. Криминалистикадағы сот сараптамасының орны.....	261
Тәнірбергенов Н.К. Суық қарудың сот сараптамасының теориялық негіздері.....	264
Худайбергенов Ж.Т. Қол жазуға қылмыстық зерттеу (сот-графологиялық сараптама).....	268
Чамеш Н.С. Бұқаралық ақпарат құралдары - құқық қорғау жүйесінің тиімді жұмыс атқаруының кепілі.....	270

СЕКЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СУДЕБНОЙ ВЛАСТИ И УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА»

Myrzabek A.S., Zhilkibayeva A.S. Independence of the judicial system and its important role in the fight against corruption.....	273
Балтабай Олжас Герайбекович, Алиева Мадина Магеррамовна Независимость судебной системы и ее важная роль в борьбе с коррупцией.....	275

Жүніс Әли Бақытұлы Қазақстандық адвокатураның дамуындағы 2022-2025 жылдарға арналған «Жаңа Қазақстан – Жаңа адвокатура» атты тұжырымдаманың ролі.....	280
Иген Альмира Ермекқызы, Кажыкен Улан Козы-Корпешұлы Актуальные вопросы совершенствования судебной деятельности.....	282
Илимханова Бинур Даулетхановна Новый Конституционный суд.....	288
Марсова Гюзьяльнур Дельшатовна, Юнусов Алишер Ахмедризаевич Развитие национальной судебной системы в Республике Казахстан.....	289
Рахымберлі Ерсұлтан Мейіргалиұлы Сторона защиты в досудебном расследовании.....	296
Сапаров Елзат Кінәсіздік презумпциясы: қылмыстық іс жүргізу принциптері жүйесіндегі түсінігі, мәні және орны.....	304
Серік Т.Д. Правовые предпосылки частной детективной деятельности в Республике Казахстан..	307
Серік Темірлан Заңнаманың орындалуына прокурорлық қадағалау және оны нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету.....	312
Турсынбай Ерсайын Понятие принципов современного отечественного уголовного процесса.....	315
Уалихан Шоқан Сущность принципа обеспечения свидетелю, имеющему право на защиту, подозреваемому, обвиняемому права на защиту в уголовном процессе.....	318

СЕКЦИЯ «ТРУДОВОЕ ПРАВО И ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ»

Абишев Аскар Гарантии и компенсации работников.....	322
Айтқали Фатима Еңбек нарығындағы жұмыстың дәстүрлі емес нысаны – фриланс.....	323
Әбіләшім Мағжан Қазақстан Республикасындағы жұмыссыздық деңгейі және оның себептері.....	326
Бургембаева Айдана Трудовые отношения.....	328
Бектұрсын Мерей Дискриминация женщин в сфере труда.....	331
Базаршынов Ерасыл Еңбек қатынастарындағы мерзімдер.....	332
Буқумбай Карина Особенности регулирования труда работников в возрасте до восемнадцати лет.....	335
Ерікқызы Анель Понятие юридического статуса работника и элементы его содержания. Классификация субъектов трудового прав.....	336
Жантілес Азамат Правовое регулирование труда судей в РК.....	338
Интизаров Аблайхан Жалақы мәселелері.....	341
Канбатырова Жанерке Галымқызы Трудовые споры. Понятие и классификация трудовых споров.....	343
Конакбаева Клара Правовое регулирование тайн в трудовом праве.....	345

Колчанова Екатерина	
<i>Материальная ответственность сторон трудового права.....</i>	347
Мэлс Касиет	
<i>Виды трудовых договоров и их классификация.....</i>	348
Мендибаева Лилия	
<i>Мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқықтарын қорғау саласындағы мемлекеттік саясат.....</i>	350
Момбекова Әдемі	
<i>Мәжбүрлі еңбекке тарту.....</i>	351
Смаилов Бауыржан	
<i>Қазіргі кезеңде жұмыспен қамтуды реттеудегі мемлекеттің рөлі.....</i>	354
Сариев Азамат Женисович	
<i>Правовое регулирование заемного труда в Республике Казахстан.....</i>	355
Серик Бекнұр	
<i>Еңбек Кодексі бойынша балалардың еңбек құқығын қорғау.....</i>	357
Омирханов Рауан	
<i>Заработная плата и ее классификация.....</i>	359
Оразаева Мөлдір, Куанаева Дильнара	
<i>Мүмкіндігі шектеулі азаматтардың еңбек ету құқықтары.....</i>	360
Рузиева Д.П.	
<i>Виды пособий и социальных выплат в Казахстане.....</i>	362
Тлеубеков А.	
<i>Движение профессиональных союзов в тени фашизма.....</i>	365
Таипова Даяна	
<i>Виды трудовых споров. Их классификация и решение индивидуальных трудовых споров</i>	367
Шонабай Салтанат	
<i>Қазақстандағы жұмыссыздық мәселесі және оның пайда болу көздері.....</i>	368

СЕКЦИЯ: «ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС И ПРИМИРИТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕДУРЫ»

Абдулла Арман Байділлаұлы	
<i>Азаматтық сот өндірісіне қатысушылардың құқықтық мәртебелері.....</i>	370
Ақылова К.Е.	
<i>Примирительная процедура как эффективный способ альтернативного урегулирования спора: Американский опыт.....</i>	371
Ақылова К.Е.	
<i>Примирительные соглашения в гражданском судопроизводстве.....</i>	374
Дарын Шокан Маратулы	
<i>Актуальные вопросы частноправовых юридических наук: от теории к практике.....</i>	376
Зиятхан С.Е.	
<i>Азаматтық іс жүргізудің міндеттері мен қағидалары.....</i>	378
Какимсеит Аружан Қайратқызы	
<i>Вопрос защиты конфиденциальности информации в гражданском процессе.....</i>	380
Кутявина Е.О	
<i>Судья-примиритель в гражданском судопроизводстве Республики Казахстан.....</i>	382
Қиянбекұлы Диас	
<i>Бұйрық арқылы іс жүргізу және оның құқықтық жағдайы.....</i>	385
Қуатханова А.Р.	
<i>Азаматтық істерді апелляциялық сатыда қайта қарау тәртібі мен ерекшеліктері.....</i>	388
Марсова Гюзьяльнур Дельшатовна	
<i>Процессуальное значение исполненного производства.....</i>	390

Мархаббатқызы Шадияр Переход на электронное судопроизводство в гражданском процессе.....	392
Меллат Қаламқас Думанқызы Азаматтық істерді қарау кезінде адвокаттардың қатысу тәртібі: ҚР заңнамасы мен шетел заңнамасына салыстырмалы талдау.....	394
Мырзабек Ален Серикулы Особенности применения медиации в нотариальной деятельности.....	397
Сатыбалды Е.М. Шетелдік құқықтық жүйелердегі азаматтық іс жүргізу құқығы ұғымы.....	398
Сталик Эльмира Айдарқызы Актуальные вопросы гражданского судопроизводства в условиях цифровизации в Республике Казахстан.....	401
Талғат Айым Бақбергенқызы Кейбір азаматтық істерді сотта қараудың тәртібі мен ерекшелігі.....	404
Шауалиев Мирас Қуандықович ҚР азаматтық процестік заңнамасы бойынша шетелдік және азаматтығы жоқ тұлғалардың құқықтық жағдайы.....	406

СЕКЦИЯ «ГРАЖДАНСКОЕ, СЕМЕЙНОЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО»

Абдукадыр Ш.Г. Защита интеллектуальной собственности в космическом пространстве – правовой обзор.....	409
Абдуманапова А.К. Заңды тұлғаның құқық субъектісі ретіндегі құқықтық мәселелері.....	415
Абдуманапова А.К. Кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру кезіндегі құқықтарды қорғау ерекшеліктері.....	416
Адайбаева А.Б. Правовая природа корпоративных отношений.....	418
Бисолтан А.А. Криптовалюта білім беру саласында: құқықтық жағдайы және заңдық реттелуі.....	420
Дарибаев Д. Договор банковского вклада и проблемы защиты прав вкладчиков.....	420
Даулет А.Д. Некоторые особенности совершения отдельных видов электронных односторонних сделок.....	423
Женисхан А. Предпринимательский договор как форма осуществления предпринимательской деятельности.....	425
Калижан А.Е. Ипотека как форма залога	428
Канбатырова Ж. Правовая природа смарт-контракта.....	429
Кенесжанқызы Е. Оказание туристских услуг в Республике Казахстан: тенденции и перспективы совершенствования законодательства.....	431
Кисметова А.К. Бала асырап алудың құқықтық жағдайлары.....	434
Қиянбекұлы Д. Репо операцияларының құқықтық жағдайы және олардың құқықтық реттелуі.....	436
Мизан Е. Е. Интеллектуалдық меншікті қорғау.....	439

Мұхамеджан А.Б. <i>Риски совершения и принятия публичной электронной оферты.....</i>	440
Мухаметкулов Д.М. <i>Теоретические особенности института наследования по завещанию по законодательству Республики Казахстан.....</i>	441
Мырзатай А. <i>Интеллектуалдық қызметтің қорғалатын нәтижелері және дараландырудың теңестірілген құралдары (зияткерлік меншік объектілері).....</i>	443
Мэлс К.К. <i>Понятие и особенности договора строительного подряда.....</i>	447
Сағатқали Ә.О. <i>Гражданско-правовое регулирование защиты прав потребителей в современном Казахстане: проблемы теории и практики.....</i>	449
Султан Ж. <i>О некоторых вопросах гражданско-правового регулирования безналичных расчетов.....</i>	451
Таипова Д.Т. <i>Мнимые и притворные сделки: некоторые практические аспекты признания недействительности.....</i>	452
Тан М. <i>Гражданско-правовая защита прав собственности в Республике Казахстан.....</i>	453
Тлеубекова К. К. <i>Сравнительно-правовой анализ правового регулирования договора аренды нежилого помещения .....</i>	457
Төлеген А. Е. <i>Суррогат ана туралы халықаралық келісімдер.....</i>	459
Төлеген А. Е. <i>Шет елдерде суррогат ана болуды құқықтық реттеу.....</i>	462
Туякова Н. <i>Правовое обеспечение банковской сделки.....</i>	465
Тұрсын Ж. Б. <i>Ғылыми – зерттеу, тәжірибе – конструкторлық және технологиялық жұмыстарға мердігерліктің ерекшеліктері.....</i>	467
Тұрысбек А. Б. <i>Туристік қатынастардың азаматтық-құқықтық сипаттамасы.....</i>	470
Хангельдина З.К. <i>Правовое регулирование электронных сделок .....</i>	473
Хусаинова М. М. <i>Публичный договор по законодательству РК: проблемы защиты прав потребителей...</i>	475

СЕКЦИЯ «ФИНАНСОВО-ПРАВОВЫХ ДИСЦИПЛИН»

Sattugan I.R. <i>State regulation of foreign trade barter transactions.....</i>	479
Абдыкахар Бибіерке <i>Қазақстан Республикасының банк жүйесінің заңнамалық негізі.....</i>	481
Абильдаева Дамиля Санатқызы <i>Принципы налоговой политики. Развитие налогового права Республики Казахстан.....</i>	483
Абишева Меруерт Нұрланқызы <i>К вопросу о классификации норм страхового права.....</i>	485
Аблешинова Аружан Ерлатқызы <i>Қаржылық құқық бұзушылық пен жауапкершіліктің кейбір мәселелері.....</i>	487

Алдабергенов Амир Алмасович	
Банки с иностранным участием.....	489
Бауыржанұлы Жан	
Проблемы и перспективы реформирования налоговой системы Республики Казахстан	492
Ботабай Мадияр Болатжанұлы	
Қазақстан Республикасындағы шетелдік инвестициялар.....	495
Дауталинова Анар	
Салықтық құқықбұзушылықтар: құқықтық сипаттама.....	496
Джапаркулов Данияр Ергалиевич	
Банковский надзор в системе государственного регулирования за баковской деятельностью в Республике Казахстан.....	499
Елемес Әдина Жексенбайқызы	
Правовые проблемы банковской деятельности.....	503
Ермекова Айдана Даниярқызы, Қонысбай Б. М.	
Қазақстандағы және Германиядағы сақтандыру брокерлері мен агенттерінің қызметтері және ерекшеліктері.....	507
Жадигеров Гали Ерназарович	
Правовая природа таможенного контроля.....	510
Жаксылык Гульзира	
Основные направления валютного регулирования Республики Казахстан в современных условиях.....	514
Жаныс Альбина Сапарбекқызы	
Становление и развитие службы государственных доходов.....	518
Жаңабай Досымжан Жамалбекұлы	
Қазақстан Республикасындағы салық жүйесінің даму тарихы.....	520
Кенес Акнур Шоханқызы	
Финансовое мошенничество в современном мире.....	522
Кенжетаетаева Арайлым Бірлікқызы	
Қазақстан Республикасындағы кедендік бақылауды ұйымдастыруды жетілдіру.....	523
Көбентаева Талшын Жанатқызы, Қонысбай Бақытгүл Менленқызы	
Исламдық сақтандыру банкінің қызметі мен ерекшеліктері.....	525
Марсова Гюзьяльнур Дельшатовна	
К вопросу правового регулирования в сфере финансовой деятельности государства.....	527
Мырзахмет Игілік Шынғалиұлы	
Қазақстан Республикасындағы валюта нарығындағы мәселелерді құқықтық реттеу.....	529
Николаева Э.С.	
Таможенный контроль и таможенное оформление в условиях Таможенного союза ЕАЭС.....	531
Оңгаров Саян	
Қазақстан Республикасының азаматтарының әлеуметтік құқықтары және олардың қорғалуы.....	534
Сапиоллина Ж.А.	
Қазақстан Республикасындағы шетелдік автокөліктерді заңдастыру тәртібі.....	536
Сейтқазы Досым Жандосұлы	
Правовые основы привлечения иностранных инвестиций в Республике Казахстане.....	536
Смайлов Бауыржан Жаңабайұлы	
ЕАЭО елдеріндегі валюталық реттеу ерекшеліктері.....	538
Таипова Даяна Тимуровна	
К вопросу совершенствования правового регулирования финансовой системы Республики Казахстан.....	540
Темірбекова Нәби Рашидқызы	
Майнинг және криптовалюталардың нарықтық экономикадағы құқықтық мәртебесі..	542

Тұрсын Жәңгірхан Бахитжанұлы Мемлекеттік қаржылық жоспарлауды құқықтық реттеудің кейбір сұрақтары.....	544
--	-----

**СЕКЦИЯ «ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛеноЙ» ЭКОНОМИКИ
В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН»**

Абдурашидов Р.И. Расторжение контрактов на недропользование и отзыв лицензий на разведку и добычу твердых полезных ископаемых в 2022 году: законодательство и практика. Цифровизация сферы недропользования.....	547
Байтурбай О. Жерге қатысты құқық бұзушылықтарды алдын алу жолдары.....	551
Бегалиева Жанель Бақдәулетқызы Проблемы правового обеспечения ядерной безопасности.....	552
Жансерікұлы Ерасыл Жерге меншік құқығының ұғымы мен жалпы сипаттамасы.....	555
Кайрбек Аяулым Тулеубекқызы Табиғи техногендік қауіп-қатер.....	556
Қасымханова Н.Қ, Ахметова Н.М. Жерді мәжбүрлеп алып қою тәртібі.....	557
Мусабаев Ермек Абайұлы Жер қойнауын пайдалану кезінде қоршаған ортаны құқықтық қорғауды қамтамасыз етудің кейбір мәселелері.....	558
Мусралиев Бексултан Табиғатты ұтымды пайдалану саласындағы халықаралық ынтымақтастық.....	561
Наухан Еркежан Мауленқызы Развитие аграрного сектора в экономике Казахстана.....	562
Оразбек Сымбат Бергенбекқызы Правовые основы экологического мониторинга в сейсмоопасных районах.....	563
Оралбек Б. Қазақстан Республикасында жайылым жерлерді пайдалану.....	566
Санжар Айгерим Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің жаңалықтары.....	567
Сахметов Н.Ш. Теоретические проблемы развития экологического законодательства в Республике Казахстан.....	568
Турехан Ботакөз Жәнібекқызы МЖК ааж дербес деректерін қорғау.....	573
Халық М.Б. Жер меншік иелеріне салық салудың кейбір мәселелері.....	574

**«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

Алматы, Қазақстан, 6 сәуір 2023 жыл

Авторлық редакциямен шығарылды

ИБ № 15009

Басуға 27.04.2023 жылы қол қойылды. Пішімі 60×84 ¹/₈.
Көлемі 36,625 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №908.
Таралымы 10 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.